

PROLOG

Studiet av senantikk religion er et dynamisk forskningsfelt i Norden. Tre patristiske selskap preger den nordiske scenen: Collegium Patristicum Lundense, Forum for Patristik og Societas Patristica Fennica. Med sine ulike regionale tyngdepunkt har disse overlappende miljøene skapt verdifulle møteplasser mellom nordiske forskere og et videre publikum av mennesker med interesse for senantikk religion og kristendom. Allerede i 1981 begynte Collegium Patristicum Lundense tradisjonen med å samle nordiske forskere til Nordiskt patristikermöte, som siden har vært en viktig arena for samarbeid i vår del av verden. Holger Villadsen har utviklet databasen *Nordisk Patristisk Bibliografi*, en systematisk liste over litteratur om patristikk skrevet av nordiske forfattere eller på nordiske språk. *Patristica Nordica Annuaria* har vokst fram som den nordiske forskningens fagfellegranskede publiseringsarena.

I løpet av 2022 har imidlertid Villadsen fratrudd etter lang og tro tjeneste som sekretær for Forum for Patristik. I løpet av samme år har Collegium Patristicum Lundenses preses, Samuel Rubenson, blitt feiret for sitt liv og sin karriere i patristikkens tjeneste med symposiet *Wisdom on the Move*. Implikasjonen er vel at han går mot pensjonen. Mye peker altså mot et slags generasjonsskifte. Det er ikke noe feil ved det – vi har mange dyktige forskere som er klare til å ta over – men det hele stemmer til en viss ettertanke: Hvilken retning skal det nordiske samarbeidet ta i fremtiden? Fins der overhode grunnlag for en nordisk kollegialitet i en globalisert akademisk verden? Hvilke rolle – om noen – skal skandinaviske språk spille?

I PNA tror vi så avgjort at et slikt samarbeid trengs. Men det må dyrkes fram med grønne fingre. De siste tiårene har bevitnet en diversifisering av den patristiske forskningen, hvor stadig nye kilder og innfallsvinkler har vekket akademisk oppmerksomhet. Eller vi vender

tilbake til gamle kilder med nye briller. Våre studier av senantikk religion blir mer komplekse og mer spennende. At forskningen her i nord er ved å få et tydeligere internasjonalt tilsnitt, har de siste Nordiske Patristikermøtene vist (senest i Aarhus 2022). Det kan vi glede oss over. Men i en tid når flyreiser må begrenses, behøver vi ikke mindre regionalt samvirke.

Årets artikler befinner seg i spennet mellom regionalt og internasjonalt. Og de leker med tilbakevendelsens paradoks – som også er historikerens paradoks – at en aldri vender tilbake til det samme, hvor mye en enn vender tilbake: Frances Young, som blant annet har forfattet den nå klassiske *Biblical Exegesis and the Formation of Christian Culture*, skriver om å spille gamle plater på nytt, lytte til gamle tekster som lyd, i «Replaying the Record». Artiklen er en bearbeidelse av et foredrag hun holdt til Rubensons ære ved *Wisdom on the Move*-symposiet. Emil Hilton Saggau grubler over stat–kirke–spørsmålet på nytt gjennom å vende tilbake til Justinians lovgivning i «Reassessing the Relationship between Emperor and Church under Justinian».

Endelig er det en glede å kunne bringe nok en oversettelse fra det tidligkristne biblioteket på hjemlig mål: Tord Fornberg har oversatt Basilus av Cæsareas *De avaritia* til svensk. Ifølge *Nordisk Patristisk Bibliografi* er teksten aldri tidligere oversatt til noe nordisk språk.

*Thomas Arentzen
& Andreas Westergren*